

КАЗКИ СВІТУ

Бкарбнищя казок

ВИХОВУЄМО ОСОБИСТІТЬ

Серія «Казки світу»

Скарбниця казок

Харків

ВИХОВУЄМО ОСОБИСТІТЬ

2012

Словацька казка

Було в однієї жінки дві дочки: рідна Олена і пасербиця Марушка. Рідну дочку вона дуже любила, а пасербицю терпіти не могла, і все через те, що Марушка вродливішою від Олени була.

Поки Олена то наряджалася та чепурилася, то світлицею походжала або на вулиці розгулювала, Марушка в хаті чистила, прибирала, варила, прала, шила, пряла, ткала, траву для худоби косила, корів доїла — всю роботу виконувала. А мачуха знай собі сварить її та лає. Марушка все терпляче зносила, мачуха ж поводитися з бідною дівчиною усе гірше й гірше. І все через те, що Марушка з кожним днем ставала усе вродливішою, а Олена — усе потворнішою.

І подумала мачуха: «Яка мені радість тримати красуню пасербицю в хаті? Приходять хлопці в гості, стануть закохуватися в Марушку й не схочуть любити Олену». Поговорила вона

з Оленою, і надумали вони таке, що нікому іншому й на думку не спало би.

Одного разу — було це невдовзі після Нового року, у тріску-чий мороз, — схотілося Олені фіалок понюхати. Вона й каже:

— Іди, Марушко, до лісу, назбирай мені букет фіалок. Хочу його до пояса пришпилити.

— Мила сестрице, що це тобі в голову прийшло? Чи чувана справа, щоб під снігом фіалки росли? — відповіла бідна Марушка.

— Ах ти, бридка замазуро! Як ти смієш заперечувати, коли я тобі наказую? — закричала на неї Олена. — Йди негайно та без фіалок додому не вертайся!

Заливаючись слізьми, пішла дівчина до лісу. Снігу там по пояс, і ніде ані сліду ноги людської. Довго блукала Марушка лісом. Голод її мучив, мороз до кісток проймав. Раптом бачить у далині вогник. Пішла вона на вогник і прийшла на верхівку гори. Там горіло велике багаття, а навколо нього лежало дванадцять каменів, і на тих каменях сиділи дванадцять чоловіків: троє з них із білими, сивими бородами, троє молодші, троє ще молодші й троє зовсім молодих. Сидять тихо, мовчки, нерухомо дивлячись на вогонь. Це були дванадцять місяців. Січень сидів на найвищому камені. Волосся й борода в нього були білі як сніг, а в руці він тримав патерицю.

Злякалася Марушка, зовсім від страху змертвіла. Але, набравшись хоробрості, підійшла ближче й попросила:

— Люди добрі, дозвольте мені погрітися, я зовсім змерзла.

Січень кивнув головою й запитує:

— Навіщо прийшла, дівице? Чого тут шукаєш?

— Я прийшла по фіалки, — відповіла Марушка.

— Не час тепер фіалки рвати, навкруги сніг... — заперечив Січень.

— Знаю, — сказала Марушка, — та сестра моя Олена з мачухою веліли принести їм з лісу фіалок. Без фіалок мені додому не можна вертатися.

Тоді зійшов зі свого місця Січень, підійшов до наймолодшого місяця, дав йому в руку патерицю і сказав:

— Братику Березню, сідай тепер ти на моє місце.

Місяць Березень піднявся нагору, на найвищий камінь, і змахнув патерицею над вогнем. Вогонь здійнявся стовпом, сніг почав танути, дерева вкрилися бруньками, під молодими буками зазеленіла трава. Прийшла весна. Серед чагарників, укрившись під листям, зацвіли фіалки. І побачила Марушка, що вся земля немов блакитною хусткою вкрита.

— Рви мерщій, Марушко, рви мерщій! — став квапити її молодий Березень.

Марушка зраділа, стала рвати фіалки й незабаром нарвала великий букет. Подякувала місяцям і поспішила додому.

Здивувалася Олена, здивувалася й мачуха, коли побачили, що Марушка повернулася з фіалками. Відчинили вони їй двері, і вся хата наповнилася ніжним ароматом квітів.

— Де ж це ти їх нарвала? — сердито запитала Олена.

— Вони ростуть високо на горі, під кущами. Їх там сила-силенна, — спокійно відповіла Марушка.

Олена вирвала букет у неї з рук, причепила його собі до пояса, стала нюхати сама й матері давала нюхати, але сестрі не сказала: «Понюхай».

Другого дня сиділа Олена біля печі, і схотілося їй ягід.

— Ступай, Марушко, принеси мені ягід з лісу.

— Мила сестрице, що це прийшло тобі в голову? Чи чувана справа, щоб під снігом ягоди росли?

— Ах ти, бридка замазуро! Як ти смієш мені перечити? Йди негайно до лісу і без ягід не повертайся! — пригрозила Олена.

Заливаючись слізьми, пішла дівчина до лісу. А там замети стіною стоять, і ніде ані сліду людського. Довго блукала Марушка лісом. І знову вона, ідучи на вогник, прийшла до багаття. Довкола нього сиділи дванадцять місяців, і вище за всіх — Січень, білий і бородатий, із патерицею у руці.

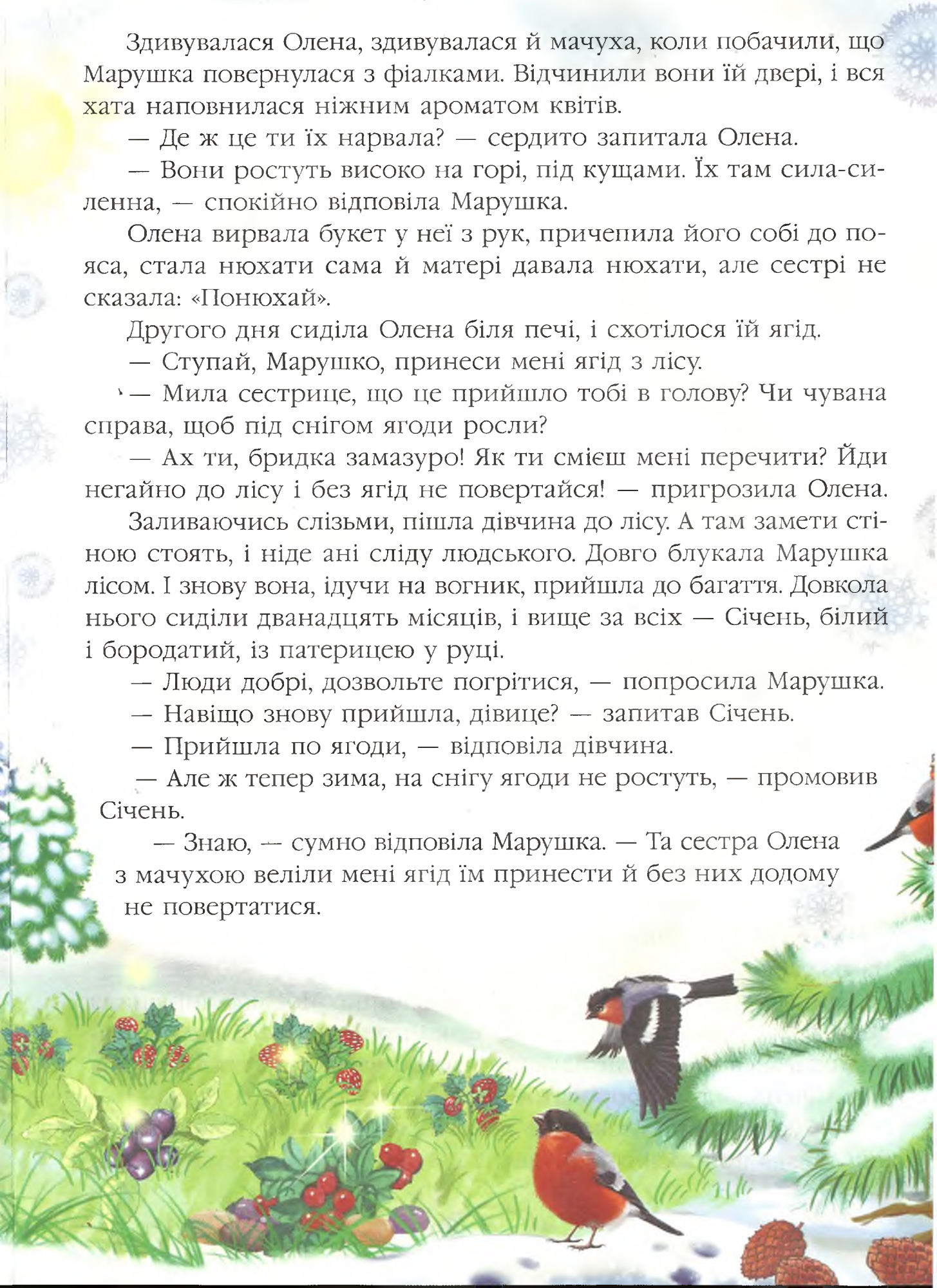
— Люди добрі, дозвольте погрітися, — попросила Марушка.

— Навіщо знову прийшла, дівце? — запитав Січень.

— Прийшла по ягоди, — відповіла дівчина.

— Але ж тепер зима, на снігу ягоди не ростуть, — промовив Січень.

— Знаю, — сумно відповіла Марушка. — Та сестра Олена з мачухою веліли мені ягід їм принести й без них додому не повертатися.

Тоді зійшов зі свого місця Січень, підійшов до місяця, що сидів напроти нього, і сказав:

— Братику Червню, сідай ти тепер на моє місце.

Червень піднявся на найвищий камінь і змахнув патерицею. Враз вогонь здійнявся під небеса, сніг розтанув, дерева вкрилися листям, навкруги защебетали птахи, усюди зацвіли квіти. Прийшло літо. Під кущами стало біло-пребіло, немов там насипали білих зірочок, і ці білі зірочки на очах почали перетворюватися на ягоди.

— Збирай мерщій, Марушко! — поквапив дівчину лагідний Червень.

Марушка зраділа й швидко набрала повнісінький фартух ягід. Подякувавши місяцям, вона чимскоріш побігла додому.

Здивувалася Олена, здивувалася й мачуха, коли Марушка повернулася з повним фартухом ягід.

Спитала сердито Олена:

— Де ж це ти їх набрала?

— Вони ростуть високо на горі, їх там сила-силенна, — спокійно відповіла Марушка.

Олена з матір'ю наїлися досита, а Марушці й не сказали: «Візьми собі ягідку».

На третій день схотілося Олені яблук покуштувати.

— Йди, Марушко, до лісу, принеси мені яблук рум'яних, — наказала вона.

Нічого не відповіла бідолашна дівчина. Мовчки вирушила вона до лісу. Знову пішла на вогник і прийшла до багаття. Двадцять місяців сиділи навколо нього немов прикуті, і вище за всіх Січень, білий і бородатий, із патерицею у руці.

— Люди добрі, дозвольте погрітися. Мороз мені зовсім дошкулив, — попросила Марушка.

Січень кивнув головою й запитав:

— Навіщо знову прийшла, дівчице?

— Прийшла по яблука рум'яні, — відповіла дівчина.

— Хіба взимку зріють рум'яні яблука? — каже Січень.

— Знаю, — сумно відповіла Марушка. — Але без яблук не можна мені додому вертатися. Прошу вас, допоможіть мені ще раз. Зійшов зі свого місця Січень, підійшов до одного зі старших місяців, дав йому патерицю у руку й сказав:

— Братуку Вересню, сідай на моє місце.

Вересень піднявся на найвищий камінь і змахнув над вогнищем патерицею. Вогонь зметнувся вгору, сніг умить розтанув.

Але листя на деревах не розпустилося, а пожовкло й почало падати на землю.

Раптом Марушка побачила яблуню, а на ній високо між гіллям висіли рум'яні яблука.

— Тряси, Марушко, тряси мерщій! — сказав Вересень.

Марушка труснула яблуню, і з неї впало яблуко, труснула вдруге — впало ще одне.

— Бери мерщій, та й біжи додому! — крикнув Вересень.

Схопила дівчина два яблука, сказала місяцям спасибі й поспішила додому.

Здивувалася Олена, здивувалася й мачуха, коли Марушка повернулася з двома яблуками.

— Де ж це ти їх зірвала? — запитала Олена.

— Вони ростуть високо на горі. Там ще багато, — відповіла Марушка.

Олена відразу накинулася на неї:

— Ах ти, бридка замазуро! Чому ж ти більше не принесла? Либонь, сама по дорозі з'їла?

— Мила сестрице, не їла я ані шматочка. Коли я вперше дерево труснула, одне яблуко впало. Другий раз труснула — упало друге. А більше трясти мені не дали. Крикнули, щоб я додому йшла, — сказала Марушка.

— Ет, бодай тебе лихий узяв! — і Олена кинулася бити її.

Але Марушка не далася їй до рук, утекла на кухню й сховалася за піччю. Ласунка Олена накинулася на яблуко. Друге дала матері. Таких солодких яблук вони зроду не куштували.

— Мамо, дай мені кошик, я сама до лісу піду. Я знайду те місце й усі яблука струшу, бодай сам чорт на мене напустися!

Так кричала Олена, і мати дарма її відмовляла. Взяла Олена кошик, накинула хустку на голову, закуталася гарненько й пішла до лісу. Сніжні замети там стіною стоять, і ніде ані сліду ноги людської. Блукала Олена, блукала, зовсім змерзла. Раптом побачила вона вдалині вогник, пішла на нього й прийшла до багаття, навколо якого сиділи дванадцять чоловіків — дванадцять місяців. Олена не вклонилася їм, не попросила пустити її до багаття, а простягла руки й стала грітися.

— Навіщо прийшла? Чого тобі треба? — розсердився Січень.

— Не твоя справа, куди ходжу, навіщо ходжу! — відрізала Олена й пішла до яблуні, немов яблука там тільки на неї і чекали.

Січень насупився й змахнув патерицею. Тієї ж миті небо вкрилося хмарами, багаття згасло, повалив сніг, подув крижаний вітер. Олена нічого не бачила й на крок перед собою та усе більше й більше загрузала в глибоких заметах. Руки й ноги в неї зацюбли, коліна підломилися, і нарешті вона впала в знеможі...

Чекає мати Олену, дивиться у віконце, виходить подивитися за двері. Проходить година, друга, а Олени все нема й нема. «Що вона, від яблук не може ніяк відірватися, чи що? Піду сама подивлюся», — вирішила мати, взяла кошик й пішла дочку шукати.

Сніг валить усе густіше, вітер дме усе дужче, замети стоять як стіни. Йде вона по заметах, кличе дочку — жодна душа не озивається. Заблукала, сама не знає, куди забрела, лає Олену. Руки й ноги в неї змерзли, коліна підломилися, упала й вона...

А Марушка вдома приготувала обід, прибрала в хаті й подоїла корову. Ні Олени, ні мачухи досі нема й нема.

— Що ж це вони так довго? — затурбувалася Марушка й із тугою подивилася у віконце.

Там — жодної душі, тільки після затихлої хуртовини сяють зірки, земля іскриться від снігу та дахи тріскотять від морозу. Зранку Марушка знову чекала їх і до сніданку, і до обіду, але так і не дочекалася ні Олени, ні мачухи: обидві змерзли у лісі.

Після них zostались Марушці хата, корівка, садок, поле й лука біля хати. А прийшла весна, найшовся й хазяїн усьому цьому багатству — гарний парубок, що одружився із доброю Марушкою, і вони чудово зажили в любові та злагоді.

Містер Оцет

Англійська казка

Жили собі на світі містер та місіс Оцет. І були вони такі бідні, що й не пам'ятали вже смак улюбленої страви. І вирушили вони у світ — щастя шукати. Йшли-йшли цілий день, а до ночі дісталися дрімучого лісу. Обоє втомилися, і містер Оцет сказав:

— Зараз я злізу на дерево, мила, а ти лізь за мною!

Влізли вони на дерево й відразу міцно заснули. Серед ночі містера Оцета розбудили чийсь голоси. Глянув він униз, і в нього душа в п'яти сховалася від страху. Під деревом зібралася згряя злодіїв, які ділили свою здобич.

— Дивися, Джеку! — сказав один. — Ось тобі п'ять фунтів. А тобі, Білле, десять. Ну, а тобі, Бобе, три фунти.

Містера Оцета затрясло від страху, та так, що затряслося дерево, на якому він сидів. Раптом сусідня суха гілка не витримала й упала прямо на голови злодіям. Ті кинулися навтьоки.

А містер Оцет не смів і поворухнутися, поки зовсім не розвидніло. Нарешті, він зліз із дерева і побачив під ним цілу купу золотих гіней!

— Скоріше злазь, місіс Оцет! — закричав він. — Скоріше злазь! Ми розбагатіли!

Місіс Оцет поспішила злізти з дерева і як побачила гроші, так і застрибала від радості.

— Тепер, милий мій, — сказала вона, — я навчу тебе, що робити. Отут недалеко в місті ярмарок. Іди туди й купи корову. Сорока гіней з лишком вистачить. Я вмю робити сир і збивати масло. Ти станеш продавати їх на базарі, і ми заживемо на славу!

Містер Оцет з радістю погодився, узяв гроші й попрямував до міста. Дістався до ярмарку й довго ходив сюди й туди, поки нарешті не побачив, що продається відмінна руда корова.

«Ех, от би мені цю корівку! — подумав містер Оцет. — Тоді щасливішого за мене нікого б на світі не було!»

І він сказав, що дасть за корову всі свої сорок гіней. Продавець погодився. Містер Оцет отримав корову й став водити її сюди й туди, своєю покупкою вихвалитися.

Трохи згодом зустрівся йому волинщик. Він грав на волинці — «туїдл-дам, туїдл-дам», за ним юрбою бігли дітлахи, а гроші так і сипалися до його кишень.

«Ех, — подумав містер Оцет, — от би мені таку волинку! Тоді щасливішого за мене нікого б на світі не було! Ну й розбагатів би я!»

І він підійшов до волинщика.

— Гарна волинка в тебе, друже! — сказав містер Оцет. — Мабуть, вона тобі безліч грошей приносить?

— Та що й казати, — відповів волинщик, — купу грошей загрибаю. Та можу її тобі вступити. Отримаєш волинку от за цю руду корову!

— Згода! — зрадів містер Оцет.

Так відмінну руду корову віддали за волинку. Але як містер Оцет не намагався зіграти на волинці, нічого в нього не виходило. Не заробив ані пенса, а хлопчаки бігли за ним, улюлюкаючи та закидаючи його багнюкою. Містер Оцет вирішив, що час вертатися до дружини, та й руки в нього зовсім закоцюбли. Коли він уже виходив з міста, зустрівся йому чоловік у теплих рукавичках.

«От би мені такі рукавички! — подумав містер Оцет. — Тоді щасливішого за мене нікого б на світі не було!»

Він підійшов до чоловіка й сказав:

— Ну й рукавички в тебе, друже! От би мені такі!

— А скільки ти за них даси? — запитав чоловік. — Мабуть, я не проти обміняти їх ось на цю волинку.

— Добре! — вигукнув містер Оцет. Надягнув рукавички й поплівся до дружини радий-радесенький.

Ішов-ішов, зовсім знесилився та й зустрів чоловіка з товстим ціпком у руках.

«От би мені цей ціпок! — подумав містер Оцет. — Тоді щасливішого за мене нікого б на світі не було!»

І він сказав чоловікові:

— Що за ціпок у тебе, друже! Рідкісний!

— Ціпок гарний, — відгукнувся чоловік. — Чимало миль я з ним пройшов. Але коли він тобі так сподобався, я, мабуть, готовий віддати його ось за ці рукавички.

Руки містера Оцета зігрілися, зате ноги його так втомилися, що він з радістю погодився на обмін.

Допхався містер Оцет до того лісу, де залишив дружину, і раптом чує:

— Містере Оцте, гей, містере Оцте! — це папуга гукнув до нього з дерева. — Ех ти, дурню, простаче! Пішов на ярмарок, всі свої грошики за одну корову виклав. Мало того — корову на волинку проміняв. А волинка й десятої частини твоїх грошей не коштувала, так до того ж грати на ній ти не вмієш. Ну й роззява! Не встиг роздобути волинку, як обміняв її на рукавички. А вони вчетверо дешевше коштували. Отримав рукавички, обміняв їх на якийсь ціпок. Було в тебе сорок гіней, а тепер ні корови, ні волинки, ні рукавичок — тільки цей ціпок залишився! Та ти в будь-якому живоплоті міг би зрізати такий! Ха-ха-ха!

Папуга все реготав і реготав. Містер Оцет розлютив і запустив у нього своїм ціпком. Ціпок застряг у галуззі, а містер Оцет повернувся до дружини без грошей, без корови, без волинки, без рукавичок і навіть без ціпка. І пішли вони далі — щастя шукати.

Норвезька казка

ила собі стара жінка, і був у неї син. Жінка була зовсім слабка й хвора, і доводилося синові ходити в комору по борошно.

От одного разу пішов він по борошно і тільки-но вийшов з комори, як не знати звідки налетів Північний Вітер, відібрав у нього борошно і помчав з ним геть. Розсердився хлопчик і вирішив розшукати Північного Вітра, аби повернути назад своє борошно. Вирушив він у дорогу, а шлях був довгий. Ішов він, ішов і прийшов нарешті до Північного Вітра.

— Здрастуй, — каже хлопчик. — Я хочу борошно в тебе попросити, що ти в мене біля комори відібрав. Ми люди бідні, а якщо ти й останнє в нас віднімеш, нам нічого іншого не залишиться, як померти від голоду.

— Немає в мене ніякого борошна, — відповідає Вітер. — Але коли вже ти у такій скруті, дам я тобі скатертину, та таку, що

варто лишень сказати: «Скатертино, розстелися та почастуй мене найсмачнішою їжею!» — і буде в тебе все, що душі заманеться.

Зрадів хлопчик і пішов додому. Та тільки дорога була довга, і зайшов він переночувати на заїжджий двір, а коли там збиралися вечеряти, поклав хлопчик на стіл свою скатертину й каже: «Скатертино, розстелися та почастуй мене найсмачнішою їжею!».

Не встиг він це сказати, як скатертина все виконала, і присутні почали вихваляти її. Припала скатертина до душі й господарці заїжджого двору. І от прийшла ніч, усі заснули, господарка взяла скатертину, яку хлопчикові Північний Вітер дав, а замість неї поклала іншу, на вигляд точнісінько таку саму.

Прокинувся хлопчик, узяв скатертину, вирушив у дорогу й до вечора прийшов до своєї матері.

— Ну, — сказав він, — був я в Північного Вітра! Він чесно зі мною розрахувався: дав мені ось цю скатертину. Скажи-но їй тільки: «Розстелися та почастуй мене найсмачнішою їжею!» — і в тебе буде все, що душі заманеться.

Поклав він на стіл скатертину й каже:

— Скатертино, розстелися та почастуй мене найсмачнішою їжею!

А скатертина як лежала, так і лежить, навіть шматочком чорного хліба його не почастувала. Робити нічого, вирушив хлопчик знов до Північного Вітра.

Ішов він, ішов і нарешті прийшов.

— Здрастуй, — каже. — Віддавай мені борошно, що ти в мене відібрав, а скатертина твоя ні на що не здатна.

— Немає в мене борошна, — відповідає Північний Вітер, — на ось, візьми краще козла. Він буде давати тобі золоті дукати, як тільки ти скажеш йому: «Козле, роби гроші!».

Хлопчик радий був отримати такого козла й відразу вирушив у дорогу. І знову довелося йому зупинитися на заїжджому дворі.

Там вирішив хлопчик випробувати свого козла, щоб довідатися, чи правду сказав Північний Вітер, і з'ясувалося, що все чиста правда. Та побачив це господар заїжджого двору. І, коли хлопчик заснув, господар забрав козла, а замість нього підсунув іншого.

Ранком хлопчик вирушив з двору, прийшов до матері й каже: — Північний Вітер дав мені козла, та такого, що скажи йому тільки: «Козле, роби гроші!», — і він робить золоті дукати.

Але скільки хлопчик не просив козла, той нічого незвичайного не зробив. Знову пішов хлопчик до Вітра.

— Ну, більше я вже нічого не можу тобі дати, — сказав Вітер, — окрім тієї старої палиці, що стоїть біля входу. Може, вона тобі стане в пригоді. Скажи їй: «Бий, моя паличко!» — і вона буде лупцювати доти, поки ти не скажеш: «Стій, моя паличко!».

Знову зайшов хлопчик на заїжджий двір. Тільки він уже зметував, що сталося зі скатертиною та із козлом, тому відразу ж улігся на лаву й давай хропти, начебто спить міцним сном.

Подумав господар, що й палиця чарівна, і хотів уже було забрати її, але хлопчина як закричить:

— Бий, моя паличко!

Палиця почала бити-лупцювати, а господар кричить:

— Накажи палиці припинити! Я віддам і козла, і скатертину!

Вирішив тоді хлопчик, що господар уже отримав по заслугі:

— Стій, моя паличко!

А потім поклав до кишені скатертину, взяв палицю, козла й з усім цим багатством вирушив до себе додому.

Чесно розрахувався за борошно Північний Вітер!

Хазяїн і працівник

Вірменська казка

Було чи не було — жили собі два брати-бідняки. Думали вони, думали, як свої родини прогодувати, і вирішили: молодший залишиться вдома, а старший найметься працівником до багатія й заробіток посилатиме додому.

Так і зробили. Старший пішов і найнявся до багатія. Працювати він зобов'язався до весни, коли почне кувати зозуля. Та хазяїн висунув працівникові нечувану умову:

— Якщо, — каже, — ти до строку розсердишся — заплатиш мені тисячу рублів, якщо ж я розсерджуся — заплачу я.

— Але ж в мене немає тисячі рублів! Звідки ж їх узяти?

— Байдуже, тоді прослужиш у мене без платні десять років.

Парубок спочатку злякався — занадто угода була дивною, та потім подумав: «А що може трапитися? Нехай робить що хоче — не стану сердитися, та й годі. А коли він розсердиться — нехай сам і платить за угодою».

— Добре, — каже, — згоден.

Став бідняк на хазяїна працювати. Другого ж дня, спозаранку, хазяїн розбудив парубка і послав його в поле.

— Йди, — каже, — косити, поки видно, а як стемніє, вертайся. Працівник косив весь день і ввечері повернувся утомлений.

— Чого ж це ти повернувся? — запитує хазяїн.

— Сонце зайшло, от я й повернувся.

— Ну ні, так не годиться! Я тобі сказав: коси, поки видно. Сонце зайшло, зате, поглянь-но, вийшов його братик місяць. Хіба він гірше світить?

— Як же це так? — дивується працівник.

— Чи не сердишся ти? — запитує хазяїн.

— Ні, не серджуся. Я тільки говорю, що втомився. Відпочину трохи... — злякано пробубонів працівник і знову поплівся косити.

Косив він, косив, поки не зайшов місяць. Але тільки-но зник місяць — знову з'явилося сонце. Працівник знесилився, з ніг валиться.

— Провалитися б твоєму полю, і твоєму хлібу, і твоїй платні! — почав він у розпачі лаятися.

— Е, та ти, либонь, сердишся? — немов з-під землі виріс хазяїн. — Якщо сердишся — угода залишається угодою. Не кажи потім, що я вчинив з тобою несправедливо.

І от за угодою змушує він працівника або платити тисячу рублів, або працювати на нього задарма десять років.

Як тут бути працівникові?! І тисячі в нього немає, щоб віддати хазяїнові й позбутися його, і працювати в такої людини немає змоги.

Думав він, думав і нарешті пообіцяв хазяїнові віддати тисячу рублів. А сам, понурий, з порожніми руками, повернувся додому.

— Ну, як справи? — запитує молодший брат.

І тоді старший брат розповів усе, що з ним трапилось.

— Дарма, — каже молодший, — не горюй! Тепер ти залишайся вдома, а я замість тебе піду.

Приходить молодший брат до того самого хазяїна найматися. Багатій застерігає працювати до першого кування зозулі. Якщо розсердиться працівник, то платить хазяїнові тисячу рублів або працює задарма десять років. А якщо розсердиться хазяїн — платить він працівникові тисячу рублів і відпускає його.

— Ні, я не згоден, — заперечує парубок. — Якщо ти розсердишся — заплатиш мені дві тисячі; якщо розсерджуся я — заплачу тобі дві тисячі рублів або працюватиму на тебе задарма двадцять років.

— Добре! — посміхається багатій.

Займається ранок, а працівник і не думає вставати. Хазяїн раз у раз входить і виходить, а працівник все спить.

— Вставай, парубче, незабаром полудень!

— Чи не сердишся ти часом? — піднімає голову працівник.

— Ні, не серджуся, — злякано відповідає хазяїн. — Я тільки кажу, що час вже нам у поле йти косити.

— Ну, якщо так — ходімо, поспішати нікуди.

Поки працівник взувався, поки дісталися вони до поля, перевалило за полудень.

— Чи час тепер косити? — запитує працівник. — Бачиш, усі обідають — пообідаємо й ми, а там і за роботу!

Сіли, пообідали. Працівник і каже:

— Люди ми робочі. Треба тепер трохи здрімнути, сил набратися!

Увіткнувся обличчям у траву й проспав до вечора.

— Агов, парубче, вставай, стемніло вже! Усі скінчили косовицю — одне лиш наше поле не прибране. Зломити б шию тому, хто тебе надіслав до мене! — роздратувався хазяїн.

— Е-е, та ти, либонь, сердишся? — підняв голову працівник.

— Та ні, ніхто й не думає сердитися!

Став хазяїн розмірковувати, як позбутися такого працівника. Умовилися вони до першої зозулі, а зараз тільки зима починається. Думав він і придумав: привів дружину до лісу, посадив на дерево й велів їй кувати. А сам каже працівникові:

— Ходімо до лісу пополюємо.

Як підійшли вони до лісу, дружина й почала кувати:

— Ку-ку! Ку-ку!..

— Ого! Вітаю тебе, — каже хазяїн працівникові, — зозуля прилетіла, строк твій скінчився.

Парубок відразу зміркував, у чому справа.

— Ну, — каже, — чи чувано де, щоб серед зими зозуля кувала. Підстрелю я цю зозулю. Подивимося, що це за птах.

Хазяїн із лементом кинувся до нього:

— Не стріляй, заради Бога! Бач, яке лихо я накликав на себе! Так-так, братцю, серджуся, досить з мене! Ходімо — сплачу гроші, позбудуся тебе. Тепер я зрозумів стару приказку: «Не рий іншому яму — сам до неї впадеш».

Так узявся за розум багатій, а молодший брат сплатив борг старшого, ще й одержав понад те тисячу рублів.

Грецька казка

Жив колись один цар. Цілими днями він тільки те й робив, що, розвалившись, лежав на своєму царському ложі й крізь дрімоту слухав казки. А якщо оповідач умовкав, цар засмучувався, ледь не плакав. Так йому подобалося байдикувати й слухати казки! Саме тому їх йому і розповідали з ранку до глибокої ночі. І тільки коли цар засинав, змучені казкарі розходилися, аби перепочити. Уявляєте собі, які були справи в царстві, де цар без казок жити не міг!

Царедворці лестили йому, адже їм було однаково: казки, то казки. Вони царськими милостями жили — аби тільки цар задоволений був. А от простий люд затурбувався. Народ працею й потом годувався, тож хотів кращого й знав, що царя від казок обов'язково віднадити треба, і чим швидше — тим краще.

А цар, на лихо, любив казки довгі. Особливо ті, що по декілька днів розповідали, а то й тижнями. Але в житті всьому кінець

настає: якими довгими не були б казки, вони всі до однієї закінчувалися. І цар засмучувався.

Одного разу цар занедужав, і сказав він своїм вельможам:
— Поки не знайдете такого казкаря, який би нескінченну казку знав, буду хворіти й нізащо не видужаю!

Поскакали гінці в усі сторони царства казкаря шукати, який знає нескінченну казку. Обіцяв йому цар найбільшу милість — мішок золота й дочку свою за нього заміж віддати. Що ж, для бідняка зовсім непогана плата!

Але, щоб люди даремно не товклися, цар ще одну умову додав: хто за казку візьметься, а в казки кінець виявиться, тому відразу, не гаючись, відрубувати голову! Як почули про це бажаючі розбагатіти, одразу ж відпала в них охота багатство легке нажити.

Та знайшовся один сміливець. Можливо, йому голова своя була не дорога — та хто в це повірить? Найімовірніше, не боявся він за людей головою своєю накласти.

Прийшов сміливець до царя, поклонився, запитав:

— Подейкують, царю, що обіцяв ти винагородити мішком золота й дочку віддаси заміж за того, хто тобі нескінченну казку розповість. Коли так — угода в нас буде твердою. Я згоден.

Ударили по руках. Цар радіє: або казку послухає, або в парубка голова з плечей злетить. І так добре, й отак непогано.

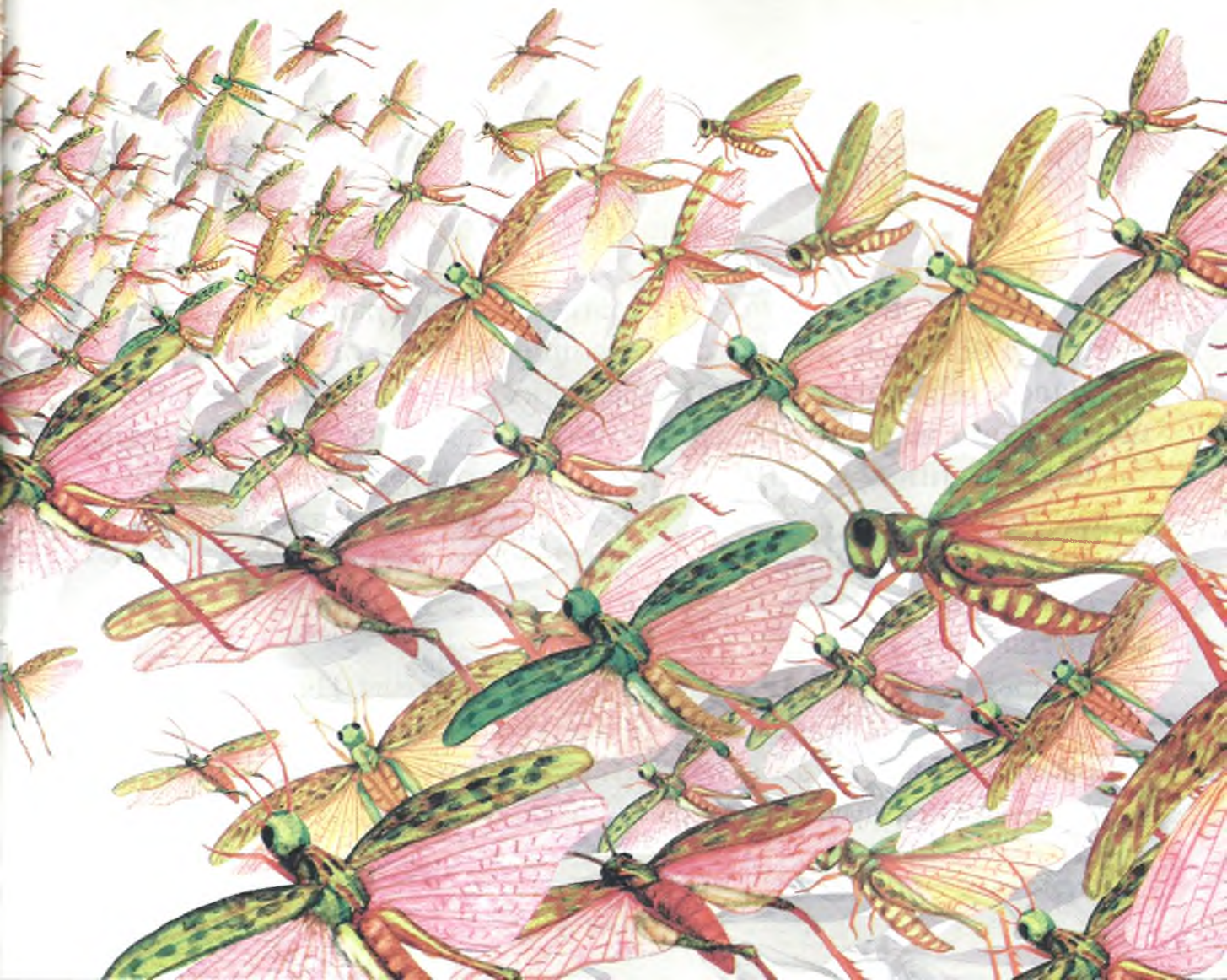
Розвалився цар на своєму царському ложі й мовив:

— Ну, давай розповідай!

Усівся сміливець на підстилці, навпроти царя, і почав:

— Був собі цар. Зібрав він пшеницю зі всіх полів свого неосяжного царства й зсипав до однієї комори. А комора ця була такою величезною, що коли уздовж неї на найкращому коні скакати, так за день її не об'їдеш!

І сталася халепа: на столицю того царя налетіла хмара сарани. Та така величезна, що сонце заступила. На вулицях шелестить, в будинки ломиться, від сарани цієї дихати нема чим.

Дня не пройшло, зжерла сарана всі виноградники, всі ліси зжерла й не наситилася. І ось тут пшеницю в коморі вчула.

Налетіла сарана на комору, та марно. Стоїть комора, як кріпосна стіна: ані вікон у ній, ані щілинки. А двері наглухо зачинені.

Багато днів крутилася сарана біля комори! Нарешті одній пощастило: знайшла-таки дірочку малесеньку. Та таку, що вона тільки туди й пролізла. Пролізла й взяла одне зернятко. Із двома назад не виповзла б: у щілинку не пройшли б одразу два зернятка.

Виповзла сарана назад. А за нею друга полізла. Ця теж зернятко пшениці взяла й назад виповзла. Ну, за другою третя. Тільки вибралася з комори, а за нею четверта. А там — і п'ята... І пішло, і пішло: одна за другою полізли. Однавилізе, іншалізе...

...Дні йшли, місяці, сидить перед царем парубок і править своє:

— Потім ще одна в комору полізла. Тільки повернулася, за нею інша. А ця із зерном пшениці повернулася, ще одна полізла...

Не витримав нарешті цар і запитав:

— Скажи на милість, як довго сарана в комору лазити буде?

— О, великий царю! Це вона тільки біля самої щілинки пшеницю витягає, а пшениця вся в коморі ще ціла лежить!

— Ну, а кінець врешті, — запитав цар у гніві, — кінець цій сарані буде?

— А от із цим ти, ваша величносте, постривай! — сказав сміливець. — Може, сто, а може, тисяча років мине. Тільки спочатку сарана повинна всю пшеницю повитягати, а вже потім буде що буде, тоді й мова про те піде... А поки ми з тобою так бесідуємо, ще одна сарана в щілинку пролізла, одне зернятко пшеничне взяла й назад з комори вилізла. А за нею...

Отут цар не витримав та як закричить:

— Хай їй грець, твоїй сарані! Ти мене з розуму з нею зведеш! Забирай хуткіше мішок із золотом і дочку, тільки дай мені спокій!

Так і одружився із царською дочкою розумний парубок. Мішок із золотом він людям роздав, а сам став царством правити. І всі задоволені були, тому що правив він із розумом, турботою. А цареві стали казки коротші розповідати, у яких кінець був. Ось він і слухав їх і не заважав тому царством правити, хто мудрий був.

Два скрипалі

Шотландська казка

Жили у Стратспі двоє бідних скрипалів — Еластер і Джон. Останнім часом їм так не щастило, що вирішили вони податися до сусіднього міста Інвернесса. І, звичайно ж, у дорогу вони вирушили пішки, а не в золоченій кареті. А дорогою заходили в села й там грали: іноді за кілька пенсів, а траплялося — лише за вечерю або за нічліг.

— Сподіваюся, в Інвернессі нам більше поталанить, — сказав Еластер, коли вони були вже недалеко від цього міста.

— У будь-якому разі гірше не буде, — відповів Джон, дивлячись зі смутком на своє лахміття і на великий палець ноги, що визирав з черевика.

Але, на жаль, в Інвернессі їх не чекала вдача. Коли вони дісталися нарешті до міста, прийшла зима й земля сховалася під високими замети́ми снігу. Скрипалі дістали з футлярів свої скрипки й заграли веселу джигу. Але на вулиці не було ані душі, і нікому

було їх слухати. Добрі жителі Інвернесса поховалися по будинках і грілися біля своїх грубок.

— Ми даремно стараємось, — зітхнув Джон. — Скрипки убік, і пошукаймо краще, де б сховатися від цього злющого вітру.

У цей час із темряви пустельної вулиці виринув якийсь старий.

— Добрий вечір, джентльмени, — скрипучим голосом промовив він. — А ви, либонь, музиканти?

— Вони самі, — відповів Еластер. — Та тільки в таку ніч уся наша музика на вітер. І в кишнях вітер, і в шлунках вітер..

— Якщо погодитеся грати для мене, я наповню і ваші шлунки, і ваші кишені, — сказав старий.

Про таку вдалу зустріч скрипалі навіть не мріяли! Вони вже було зібралися грати, як старий зупинив їх:

— Ні, ні, не тут. Ідіть за мною.

І старий рушив у дорогу, а скрипалі за ним. Так вони дісталися до Тонаурицького пагорба.

Зійшовши до середини пагорба, старий зупинився перед великим будинком. З вулиці здавалося, ніби в будинку ані душі. Світла не було, стояла мертва тиша. Старий піднявся сходами до масивних дверей, і, хоча він не встиг постукати, двері перед ним безшумно відчинилася.

Скрипалі завмерли на місці й здивовано подивилися один на одного. Джону стало не по собі, і він готовий був бігти не озираючись, якби Еластер не нагадав йому, що тут їх чекають тепло й гарна вечерея.

І тільки-но скрипалі переступили поріг дивного будинку, як двері за ними безшумно зачинилися. Тут вони нарешті побачили світло й почули гомін, галас і сміх. Старий провів друзів ще крізь одні двері, і вони опинилися в розкішній бальній залі небаченої краси.

У кутку стояв довгий стіл, заставлений дивовижними стравами. Лише від їхнього вигляду в Джона й Еластера слинки потекли. За столом сиділи прекрасні дами й кавалери, виряджені у шовк й атлас, усі в мереживах та прикрасах.

— Сідайте до столу та їжте не соромлячись, — запросив друзів гостинний старий.

Але скрипалі не потребували особливого запрошення. Давненько їм не випадало так поїсти й стільки випити! І коли вони вже наїлися й напилися досхочу, Еластер сказав своєму приятелю:

— Вставай, Джоне, бери свою скрипку, і давай зіграємо у подяку за таку прекрасну вечерю.

Скрипалі заграли, а ошатні кавалери й дами пішли танцювати. І чим швидше миготіли в повітрі смички, тим швидше кружляли танцюристи. Ніхто й не думав про утому. Еластеру та Джонові здалося, що вони грали всього півгодини, коли раптом до них підійшов той дивний старий, який запросив їх сюди:

— Досить грати! — наказав він. — Незабаром світанок. І вам вже час у дорогу.

І він вручив скрипалям по мішку із золотом.

— Але ми грали зовсім недовго й навіть не втомилися, за що ж нам стільки грошей? — запитав чесний Джон.

— Беріть та йдіть, — коротко відповів старий.

Молоді люди слухняно взяли гроші та пішли, дуже задоволені своїм таланом.

Першим дивну зміну у довкіллі помітив Еластер, коли вони були вже недалеко від міста.

— Звідки тут ці нові будинки? — подивувався він. — Ручаюся, учора ввечері на цьому місці був пустир.

— Увечері було темно, — відповідав Джон, — ти міг їх не помітити. До того ж ці будинки мені не здаються такими вже новими.

— А цей міст ти вчора бачив? — запитав Еластер.

— Точно не пам'ятаю, — відповів невпевнено Джон.

— Якщо б він був учора, ми б ним проходили, адже так?

Джона почав проймати сумнів. Усе тепер здавалося йому не таким, як учора. Він вирішив звернутися до перехожого та з'ясувати, чи дійсно вони перебувають саме там, де думають. Але перший, кого вони зустріли, виявився дуже дивно одягненим паном, і, коли Джон запитав його про міст і будинки, він зі сміхом відповів, що вони стоять на цьому місці вже давним-давно. Прощаючись із ними, пан знову розсміявся, зауваживши:

— Ну й дивна ви парочка! З костюмованого балу, чи що, ви йдете в цьому смішному старомодному одязі?

Звичайно, новим їхнє вбрання назвати не можна було, але що в цьому смішного? І Джон з Еластером подумали, що неввічливо глузувати з їхнього одягу, тим паче що сам перехожий одягнений так безглуздо.

Однак, опинившись на вулицях міста, вони помітили, що всі чоловіки, жінки й діти одягнені так само дивно. І у крамницях було виставлено чудний, незнайомий одяг. І навіть розмовляли всі з якимсь чудернацьким, незнайомим акцентом. А самих скрипалів брали на глум, коли вони зверталися до кого-небудь із запитаннями. І всі чомусь здивовано витріщали на них очі.

— Давай краще повернемося до Стратспі, — запропонував Еластер.

— Що ж, тут нас більше ніщо не тримає, — погодився Джон. — Та й люди тут мені не дуже подобаються. Вони поводяться з нами як з якимись блазнями.

І друзі повернули назад, до Стратспі. Цього разу вони вже подорожували верхи — грошей у них було досхочу, вони могли

заплатити і за постій, і за обід з вином. А на скрипці грали тепер тільки задля власного задоволення. Але, добувшись до рідного міста, вони ледве впізнали його. Тут теж усе перемінилося: і вулиці, і будинки, і мости, і люди — геть усе.

Вони зайшли до фермера по молоко, а виявилось, що в того вже нова дружина. Принаймні ані вони її не впізнали, ані вона їх.

Тоді Еластер і Джон поспішили до свого друга Джеймса, місцевого коваля, аби розповісти йому, як їм поталанило, а разом запитати, з якого це дива усе так перемінилося в їхньому рідному Стратспі. Однак і коваль виявився незнайомим чоловіком, якого раніше вони й не бачили, а про їхніх друзів він ані чутки не чув. Не на жарт занепокоєні, молоді люди попрямували до церкви, сподіваючись там зустріти кого-небудь

зі знайомих і в них розвідати, що ж таке трапилось. Але церква теж виявилася вже не тією маленькою скромною церківкою, яку вони пам'ятали, а стала більшою, багатшою, лише кладовище біля неї не змінилося.

Вони відчинили хвіртку та пішли стежкою між могилами. Раптом Еластер схопив Джона за рукав.

— Нічого дивного, що ми не застали коваля Джеймса вдома! — вигукнув він. — Ось його могила.

Не довіряючи власним очам, Джон уважно прочитав напис на могильній плиті.

— Але ж це неймовірно! — сказав він. — Коли три тижні тому ми залишали Стратспі, Джеймсові було усього лише двадцять років з чимось, точно як нам, а тут написано, що він помер у віці дев'яноста трьох років.

Друзі обвели поглядом інші могили. Усі їхні знайомі були вже поховані тут.

— Тепер я все зрозумів! — вигукнув Еластер. — Тоді, в Інвернессі, ми грали для чарівних фей та їхніх веселих кавалерів, а той старий, певно, був сам їхній король! — і додав із сумом: — Ех, довго ж ми там грали. Занадто довго...

Отак і буває: здається, провів у країні ельфів усього лише півгодинки, а повернувся до рідних країв — і нікого не впізнаєш, хто зістарівся, а кого вже й на світі немає. Немов на крилах, летить час у цій веселій, вічно юній чарівній країні.

Індійська казка

В одному індійському селі жив бідняк Шьяму. Був він такий бідний, що навіть одружитися не міг, а жив у наймах у свого старшого брата. Невістка Шьяму терпіти не могла й усіяко йому досаждала. Одного разу, коли невістка подала тацю з їжею, Шьяму ледь втримався, аби не вилятися. Коржі були товсті, погано пропечені, до того ж підгорілі. А замість приправи — усього лише чашечка сироватки. Прісний корж ніяк не ліз у горло.

— Подала б хоч солі, невістко, — сказав він.

— Звідки я візьму? — скинулася та. — Вимагати тут усі вміють, а чи є в хаті припаси, чи ні — нікого не турбує.

— Але ж і готувати можна по-різному. А від такої їжі й віслюк відмовиться!

— Віслюк, може, і відмовиться, а ти щодня їси. Бач, який шляхетний царевич вишукався! Може, царівну до хати приведеш?

— А от і приведу! —
розлютився Шьяму. —
І поки не одружуся на царівні,
ноги моєї тут не буде!

Підхопився з місця й вибіг з хати.

Була глуха ніч. Попростував Шьяму вперед
пустельною дорогою, не бачачи нічого поперед себе,
голодний і втомлений. Раптом він побачив перед со-
бою чотирьох парубків, з виду борців. Вони перетягали канат.
А треба сказати, що в перетяганні канату не було Шьяму рівних.
Бачить, перемагають щораз одні й ті самі, а двоє інших постійно
програють. Дивився він, дивився, а потім узяв і запропонував їм
помірятися із ним силами. Ті погодилися.

Узявся Шьяму за канат, забув про голод й утому та одного
за одним і переміг усіх чотирьох борців. Ті двоє, що були слаб-
кішими, особливо зраділи, що знайшлася людина, сильніша за
їхніх переможців. Обійняли вони Шьяму по-братерськи й дали
йому багаті подарунки: мазь, що робить людину невидимкою,
летюче ліжко, що могло доставити куди завгодно, чарівну ковдру,
з якої скарби сипалися, і два чудесних корінці. Запах одного

корінця перетворює людину на мавпу, а запах іншого знову людиною робить.

Попрощався Шьяму з борцями й пішов своєю дорогою. Вирішив він випробувати подарунки. Підійшов до села і закричав: — Агов, люди, збирайтеся! Покажу вам великий фокус!

Зібралася довкола нього юрба. Дав він понюхати корінець одному хлопчиськові, і обернувся той на мавпу. Дав понюхати інший — і мавпа перетворилася на хлопчиська. Зачудувалися люди, ніколи вони таких чудес не бачили. Принесли фокусникові усілякої їжі та одяг.

Поїв Шьяму, приодягся і далі пішов. Тепер треба було випробувати інші подарунки. Намастився він чарівною маззю й незабаром зрозумів, що ніхто його не бачить. Сів він тоді на летюче ліжко й сказав:

— Неси мене туди, де живе прекрасна царівна!

Умить здійнялося вгору летюче ліжко, полетіло через ріки, гори й моря. Через два дні опустилося воно в країні, де жила прекрасна царівна Рушм.

Ніким не помічений, пройшов Шьяму до царського палацу, угледів царівну й ледве не знепритомнів, побачивши її вроду. Усе так само невидимкою

підійшов він до царівни й дав їй понюхати чарівний корінець. Тієї ж миті царівна перетворилася на огидну мавпу. Заціпеніли всі придворні, не знають, що їй думати. А бідний цар ледь живий від горя. На його очах таке лихо сталося з улюбленою дочкою.

Наступного дня почув Шьяму царський наказ: «Тому, хто поверне царівні людську подобу, цар віддасть її за дружину і ще подарує багато земель і грошей зі своєї скарбниці».

Попрямував Шьяму до царського палацу із сумкою через плече, як мандрівний лікар, і знай собі вигукує:

— Кого лікувати, кого зціляти? Можу мавп на людей обертати!

Почули його в палаці, доповіли цареві, і цар негайно велів привести лікаря до себе.

Зажадав лікар для лікування строку цілий місяць і щоб бути йому весь цей час при царівні, а служки аби йому не заважали. Розпорядився цар, щоб усе було зроблено. Проте і лікареві цар сказав, що той накладе головою, якщо за місяць не повернеться до царівни людська подоба.

Узяв Шьяму свою чарівну ковдру, вийняв з неї вбрання розкішне, коштовності небачені. Вирядився й увійшов у світлицю до царівни. Дав їй понюхати корінець, і перетворилася вона з мавпи знову на красуню. Побачила царівна перед собою незнайомого юнака, злякалася. А Шьяму її заспокоює:

— Не лякайся, царівно. Я до тебе з добром прийшов.

Подивилася на нього красуня й очей не змогла відвести. Полюбив і Шьяму царівну. Прогомоніли вони до ранку. А перед світанком Шьяму дав царівні понюхати корінець, і знову вона обернулася на мавпу.

Цілий місяць вечорами Шьяму приходив до царівни, повертав їй людську подобу. Всю ніч вони милувалися, вели любовні розмови, а на ранок він знову обертав царівну на мавпу.

Настав призначений строк. Увійшов цар у світлицю до царівни, побачив улюблену дочку в людській подобі й розплакався від радості. Наказав він готуватися до весілля.

Як відсвяткували весілля, дав за дочкою цар багате придане. А після цього сіли молоді на летюче ліжко й полетіли до рідних країв Шьяму. Прийшов Шьяму до своєї невістки, поклонився їй низько в ноги й каже:

— Невісточко, а я привів-таки в хату царівну!

Почула це невістка, і від сорому схотілося їй крізь землю провалитися.

Сім Симеонів

Російська казка

Жили собі дід та баба. Настав час, чоловік помер. Залишилося в нього сім синів-близнюків на прізвисько сім Симеонів. От вони ростуть та й ростуть, усі один в одного і лицем, і статурою, й щоранку виходять орати землю всі семеро.

Одного разу тими краями їхав цар: бачить з дороги, що далеко в полі дружно оре землю багато люду. От посилає цар свого конюшого довідатися, що за люди такі орють. Повернувся конюший і розповідає: орють землю семеро братів Симеонів.

Здивувався цар, що братів усього семеро, а так ладно орють. І вирішив він їх до себе на службу покликати.

Зібралися всі семеро Симеонів і приходять до царських палат, стають у ряд.

— Ну, — каже цар, — відповідайте: до якої майстерності хто здібний, яке ремесло знаєте?

Виходить старший.

— Я, — каже, — можу скувати залізний стовп сажнів у двадцять заввишки.

— А я, — каже другий, — можу вбити його в землю.

— А я, — каже третій, — можу залізи на нього й оглянути навкруги далеко все, що на білому світі діється.

— А я, — каже четвертий, — можу збудувати корабель, що ходить по морю, як по суходолу.

— А я, — каже п'ятий, — можу торгувати різними товарами по чужих землях.

— А я, — каже шостий, — можу з кораблем, людьми й товарами пірнути в море, плавати під водою й виринути, де треба.

— А я — крадій, — каже сьомий, — можу добути, що сподобається чи полюбитися.

— Такого ремесла я не терплю у своєму царстві-державстві, — відповів сердито цар останньому, сьомому Симеонові, — і даю тобі три дні строку забиратися з моєї землі, куди тобі любо. А всім іншим шістьом Симеонам наказую залишитися тут.

Зажурився сьомий Симеон: не знає, як йому бути й що робити.

А цареві була до вподоби красуня царівна, що живе за горами, за морями. От бояри, воеводи царські зметикували, що сьомий Симеон може стати в пригоді й зуміє привезти дивовижну царівну. Стали вони просити царя залишити Симеона. Подумав цар і дозволив йому залишитися.

От другого дня цар зібрав бояр своїх і воевод і весь народ, наказує семи Симеонам показати свої вміння.

Старший Симеон, недовго гаючись, скував залізний стовп у двадцять сажнів заввишки. Цар наказує своїм людям убити залізний стовп у землю, але як не билися вони — не змогли зі стовпом упоратися.

Тоді наказав цар другому Симеонові вбити залізний стовп у землю. Другий Симеон, недовго думаючи, легко підняв і вбив той стовп.

Третій Симеон заліз на цей стовп, всівся на маківці й став дивитися навкруги, як і що діється на білому світі: і бачить сині

моря, на них кораблі, бачить села, міста, народу силу-силенну, але не примічає тієї дивовижної царівни, що полюбилася цареві. І став пильніше дивитися навсідч та й раптом запримітив: біля вікна в далекому теремі сидить красуня царівна, рум'яна, білолиця і тонкошкіра.

— Бачиш? — кричить йому цар.

— Бачу.

— То злязь мерщій униз і діставай царівну, як там знаєш, щоб була мені за всяку ціну!

Зібралися всі семеро Симеонів, збудували корабель, навантажили його усіляким товаром, і всі разом попливли діставати царівну за сизими горами, за синіми морями.

Їдуть, їдуть між небом і землею, аж пристають до невідомого острова біля пристані. А Симеон менший узяв із собою в дорогу сибірського кота вченого, що може по ланцюгу ходити, речі подавати, різні штуки виробляти.

Вийшов менший Симеон зі своїм котом сибірським, іде по острову, а братів просить не сходити на землю, поки він сам не вернеться.

Іде по острову, приходить до міста й на площі перед царівниним теремом бавиться з котом ученим: наказує йому речі подавати, через батіг скакати, різні штуки виробляти.

О тій порі царівна сиділа біля вікна й угледіла незнаного звіра, якого в них і не водилося зроду. Негайно ж посилає служницю довідатися: що за звір такий і продажний чи ні? Слухає Симеон красну молодицю, царівнину служницю, і каже:

— Звір мій — кіт сибірський, а продавати не продаю ні за які гроші, та коли міцно кому він полюбиться, тому подарую.

Переповіла те служниця своїй царівні, а царівна знову підсилає молодицю до Симеона-крадія:

— Міцно, мовляв, звір твій полюбився!

Пішов Симеон у терем царівнин і приніс їй у дарунок kota свого сибірського. Просить тільки за це пожити в її теремі три дні й покуштувати царського хліба-солі, та ще додав:

— Навчити тебе, прекрасна царівно, як гратися й бавитися з незнаним звіром, із сибірським котом?

Царівна дозволила, і Симеон залишився ночувати в царському теремі.

Пішла вість по палатах, що в царівни завівся дивний незнаний звір. Зібралися всі: і цар, і цариця, і царевичі, і царівни, і бояри, і воеводи — усі дивляться, милуються не намилуються на веселого звіра, ученого kota. Усі бажають дістати й собі такого й просять царівну. Та царівна не слухає нікого, не дарує нікому свого сибірського kota, гладить його по шерсті шовковій, бавиться з ним день і ніч, а Симеона наказує поїти й пригощати досхочу.

Дякує Симеон за хліб-сіль, частування і на третій день просить царівну завітати до нього на корабель, подивитися на улаштування його та на різних звірів, що привіз він із собою.

Царівна спиталася в панотця-царя й увечері зі служницями пішла дивитися корабель Симеона та звірів його, бачених і небачених, знаних і незнаних.

Приходить, біля берега чекає на неї Симеон менший і просить царівну не прогнівитися й залишити на землі служниць, а самій пройти на корабель:

— Там багато звірів різних і гарних; який тобі полюбитися — той і твій! А всіх обдарити, кому що полюбитися, не можемо.

Царівна погодилася й наказує служницям зачекати її на березі, а сама йде за Симеоном на корабель. Як зійшла — корабель і відплив і пішов гуляти по синьому морю.

Цар чекає не дочекається царівни. Приходять служниці, бідкаються, розповідаючи своє горе. І розлютився дуже цар, наказує негайно влаштувати погоню. Спорядили корабель, і погнався він за царівною.

Як побачили сім Симеонів, що за ними погоня, — пірнули і з царівною, і з кораблем. Довго пливли під водою і виринули нагору тоді, як близько стало до рідної землі. А царська погоня плавала три дні і три ночі, нічого не знайшла, з тим і повернулася.

Приїжджають сім Симеонів із прекрасною царівною додому, глядь — на березі висипало народу, що гороху, сила-силенна! Сам цар чатує біля пристані й зустрічає гостей заморських, сімох Симеонів із прекрасною царівною, з радістю великою.

Як зійшли вони на берег, цар поцілував царівну у вуста цукрові, повів у палати білокамінні, посадив за столи дубові, почастував усякими напоями медовими та наїдками цукровими й незабаром відсвяткував весілля з душею-царівною. І були веселощі й бучний бенкет на увесь хрещений світ!

А семи Симеонам дав волю по всьому царству-державству жити та поживати привільно, торгувати безмитно, володіти землею жалуваною сумирно; усілякими милостями втішив і додому відпустив зі скарбницею на розжиток.

Українська казка

или собі цар та цариця, і було в них троє синів. Тільки їхня мати-цариця ніколи з палацу не виходила. Стали сини до школи ходити, і почали над ними школярі глузувати, що їхня мати, мовляв, ніколи з палацу не виходить. Повертаються вони додому й скаржаться матері, що над ними в школі через неї сміються. От цариця взяла одного разу і вийшла. Раптом не знати звідки — чорний ворон із чорного царства. Підхопив царицю і забрав. Погорювали сини якийсь час і пішли мати шукати.

От ідуть вони, ідуть, глядь — стоїть хатка, а в хатці — бабка.

— Чи не знаєш, бабцю, як пройти до чорного ворона із чорного царства? — питають сини.

— Ні, — каже, — не знаю. Може, мої працівники знають, — і як свисне, як крикне — біжить усякий звір: вовки й леви.

— Чи не знаєте, — запитує, — дороги до чорного ворона із чорного царства?

— Ні, — відповідають, — не знаємо.

Пішли брати далі, ідуть та йдуть, глядь — стоїть інша хатка, а в тій хатинці — бабка.

— А чи не знаєш ти, бабцю, дороги до чорного ворона із чорного царства?

— Ні, — каже, — не знаю. Може, мої працівники знають.

І як свисне, як крикне — повзе усякий гад: ящірки й змії.

— Не знаєте, — запитує, — де шлях до чорного ворона із чорного царства?

— Не знаємо, — говорять.

Пішли брати далі, глядь — стоїть знову хатка, а в хатці — третя бабка.

— А чи не знаєш, бабцю, де дорога до чорного ворона із чорного царства?

— Ні, — каже, — не знаю. Може, працівники мої знають.

І як свисне, як крикне — летить усякий птах: орли й горобці, яструби й ворони.

— Чи не знаєте, — запитує, — де шлях до чорного ворона із чорного царства?

— Ні, — говорять, — не знаємо, от, може, тирка знає.

А була в бабки така пташка з обтріпанним пір'ям, та й до того ж нечепура і з одним тільки крилом. Привели тирку.

— Чи знаєш дорогу до чорного ворона із чорного царства?

— Знаю, — каже тирка.

— Так відведи цих людей, та дивися мені. Доправ прямо до красної дівиці — ясної зірниці, а то й друге крило відріжу!

Подякували брати, пішли. А тирка попереду, то скоком, то летом іде. Прийшли, глядь — стоїть вогненний щит, вогнем пашить.

— Тепер, — каже тирка, — прощайте, ступайте собі сміливо вперед.

Старші брати побоялися та zostалися, а молодший Іван-царевич пішов і звелів їм:

— Чекайте, — каже, — або на мене, або на матір, а вже хтось із нас та прийде.

Увійшов у той щит — щит і розступився. Іван-царевич і пройшов. Іде та йде, глядь — стоїть палац, а біля воріт шість левів, язики повисували, пити хочуть. Він зачерпнув води, сам напився та їх напоїв. Вклонилися вони йому й пропустили. Увійшов він до палацу, дивиться, а там спить така красуня з-поміж красунь, красна дівиця — ясна зірниця. А хлопець з дороги втомився, схилився на руку та й собі заснув. Дівиця прокинулася, схопила шаблю і хотіла його зарубати, а потім схаменулася: «Він мене не рубав, за що ж я його рубатиму?». Розбудила Івана-царевича, стала питати, навіщо він сюди прийшов.

— Та от чорний ворон із чорного царства украв нашу матір, тож я й прийшов її визволяти!

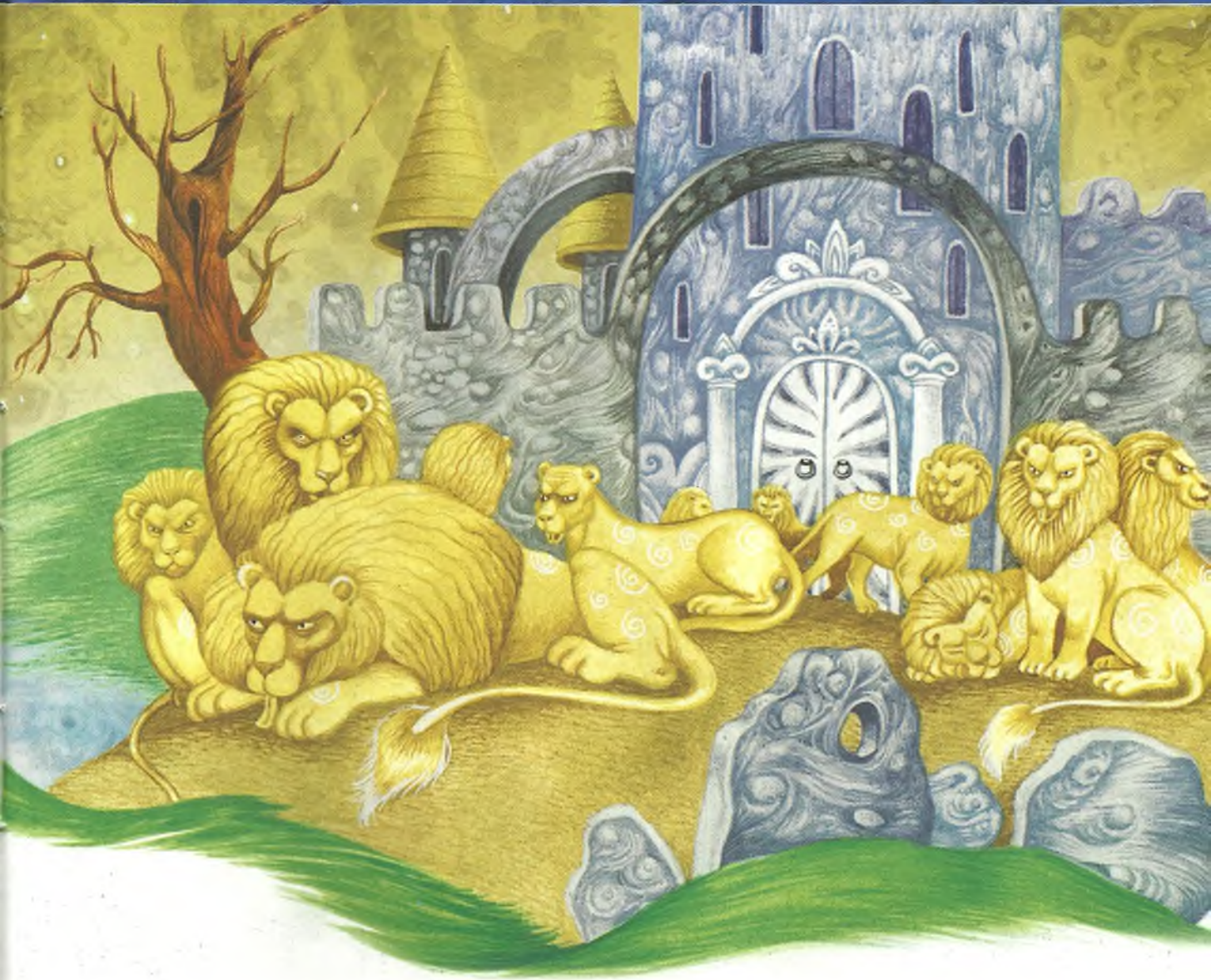

— Та це ж, — каже, — мій батько. Йди-но до другої сестри, вона шлях тобі вкаже.

Подякував він і пішов. Приходить, бачить — стоїть другий палац, а біля воріт дванадцять левів, роти роззявили, язики повисували, пити хочуть. Напоїв їх Іван-царевич, вони йому вклонилися й пропустили. Увійшов він до палацу, а там прекрасна дівиця — ясна зірниця, ще вродливіша за першу. Помилувався він нею, схилився на руку й заснув. А дівиця лишень прокинулася — і за шаблю, а потім думає: «За що ж я його буду рубати? Адже він, коли я спала, мене не рубав». Розбудила його, розпитала і відправила до третьої сестри.

Попрощалися, пішов він. Приходить, бачить — стоїть палац, а біля воріт вже двадцять чотири леви, роти роззявили, язики повисували, пити хочуть. Напоїв їх Іван-царевич, вони його й пропустили. Зайшов він туди, глядь, а там дівиця — ясна зірниця, красуня ще краща. Помилувався він нею, схилився на руку й заснув. Але й ця хотіла його зарубати, та одумалася. І розбудила, а як розпитала, то дала йому яблучко.

— Візьми, — каже, — це яблучко. Куди воно покотиться, ступай прямо за ним, якраз і дійдеш.

Подякував Іван-царевич дівиці та пішов. Яблучко привело його саме у двір до воронів. Увійшов він туди, а там і мати.

Поговорили, розпитали один одного про все, і дає цариця синові велике шило й булаву.

— Стань, — каже, — он за тим стовпом, і як прилетить ворон, сяде він на стовпі відпочивати, а тебе й не помітить.

Аж тут і ворон летить. Сів на стовпі, озирається, чи немає чого поїсти, тут Івана-царевича й помітив.

Почали вони битися. Чорний ворон як кинеться до царевича, а він відскочив та й до ворона на спину, всадив у нього шило й булавою все б'є. Як поніс його ворон, вже і під хмарою, і вище хмари, а царевич булавою його б'є, бив, поки той упав і луснув.

Запряг тоді Іван-царевич вогняну колісницю, забрав матір, дівиць-красунь і вирушив у дорогу. Біля вогненного щита Іван-царевич розхвалився перед дівицями, що й сам, без вогняної колісниці, пройде крізь нього. Але дівиці на своїй колісниці проскочили, а він і зостався.

Ходив він, ходив, блукав, блукав, а тоді й подумав: «Повернуся на старі місця, може, хоч що-небудь поїсти знайду». Прийшов, бачить — нічого немає, одне тільки яблучко, що молодша красна дівиця йому дала. Хотів було його з'їсти, а воно як покотиться — враз з'явилися й напитки, й наїдки. Пообідав Іван-царевич, сили набрався й вирішив додому повертатися. Поліз до льоху, розбив дванадцять дверей, порвав дванадцять ланцюгів, вивів двох коней — як вогонь. Як сів та як поїхав, що й не помітив, коли вогненний щит пролетів.

А двоє царевичів, коли мати вже приїхала до них із дівцями, веліли їм, щоб сказали, начебто це вони їхні рятівники. І вирішили брати весілля справляти.

Приїжджає Іван-царевич, але додому не став повертатися, а винайняв собі в солдата квартирку й прислухається, що кажуть люди. А брати готуються до весілля, та красні дівці за них не хочуть іти. Кажуть:

— У нас і суконь гарних немає. Та якщо зроблять нам такі ж сукні, які були в нас, коли ми з батьком жили, та не дивлячись і не приміряючи, цятка до цятки і строчка до строчки, то підемо.

Скликають царевичі всіх кравців-майстрів, всіх швачок — ніхто не береться. А Іван-царевич і каже солдатові, у якого він жив:

— Іди, берися за роботу. Та вимагай золота мірку.

Солдат пішов і заявив, що згоден, мовляв, а Іван-царевич — швидше на коня й до чорного царства. Забрав там дівочі сукні й до світанку додому повернувся.

Як побачили красні дівці вранці свої сукні, одна другій мирг-мирг, здогадалися, що Іван-царевич повернувся, та й до царя:

— От хто, — кажуть, — нас урятував, а брати його — злодії...

Покликали Івана-царевича, розпитали — так воно і є. Звелів цар прив'язати братів до хвостів коней необ'їжджених й у поле відпустити. А Іван-царевич на молодшій дівці женився, і стали вони жити та поживати.

Там три ліхтарі горіло, йшло троє панів, три яблучка лежало: одне мені, друге — Лазареві, а третє тому, хто казку розказував.

Зміст

‘Ованадцять місяців (Словацька казка)	3
Містер Оует (Англійська казка)	13
Як хлопчик до Вітра по дорошню ходив (Норвезька казка)	18
Хазяїн і працівник (Вірменська казка)	22
Нескінченна казка (Грецька казка)	27
‘Ова скрипалі (Шотландська казка)	32
Шьяму і чарівна ковдра (Індійська казка)	41
Сім Симеонів (Російська казка)	46
Іван-царевич і красна дівчиця — ясна зірниця (Українська казка)	54

УДК 82/821-93
ББК 84.4 УКР
С88

Серія «Казки світу» заснована у 2011 році

Скарбниця казок : зб. казок. — Х. : Видавництво
С88 «Пегас», 2012. — 64 с. : іл.

ISBN 978-611-508-074-8 (Серія «Казки світу»)

ISBN 978-611-508-072-4

Збірка найцікавіших казок з усіх куточків світу. На сторінках цієї книги на вас чекають захоплюючі пригоди, зустрічі з дивовижними казковими створіннями й чарівництвом. Ви познайомитеся із кмітливим парубком та могутнім Північним Вітром, простакуватим містером Оцтом, красунею дівцею — ясною зірницею, відважними братами Симеоном, дванадцятьма місяцями та іншими героями.

Для дітей молодшого шкільного віку.

УДК 82/821-93
ББК 84.4 УКР

Літературно-художнє видання

Серія «Казки світу»

Скарбниця казок

Збірка казок

Для дітей молодшого шкільного віку

Художники

*О. М. Демченко, О. О. Савченко, І. Г. Зубковська-Скаканді,
Л. А. Кириленко, О. В. Зеркалій, М. Л. Курдюмов, С. Л. Золотарьова*

Редактор *В. В. Мельник*

Художній редактор *О. Ю. Демченко*

Дизайн та комп'ютерне верстання *С. І. Лапіна*

Коректор *О. П. Жлобинська*

Підписано до друку 06.11.2012. Формат 60×84 ¹/₈.
Гарнітура Гарамонд. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 7,44.

Додатковий наклад 1500 пр.

Зам. 9

Віддруковано на замовлення ТОВ «Видавництво «Пегас»

м. Харків, вул. Пушкінська, 11/13, кв. 88

Надіслати листа можна за адресою: Україна, 61052, а/с 75

тел.: (057) 712-32-07, (050) 400-30-69, (050) 403-01-17

E-mail: sales@pegas-publishing.com.ua

http://www.pegas-publishing.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3275 від 04.09.2008 р.

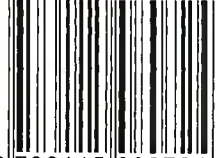
ISBN 978-611-508-074-8 (Серія «Казки світу»)
ISBN 978-611-508-072-4

© ТОВ «Літературний центр
«Наставник», 2012

КАЗКИ СВІТУ

ISBN 978-611-508-072-4

9 786115 080724